

NİTEL ARAŞTIRMALARDA TEMATİK ANALİZ
THEMATIC ANALYSIS IN QUALITATIVE RESEARCH

Kezban ÇARIKCI

MEB., kcarikci@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0000-1032-0401>

Hatice MERAL

MEB., hatice.meral3132@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-3770-8028>

Sinem BERKİL

MEB., snmuslu@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-6038-0184>

Abdullah ÇALIŞIR

MEB., turevtanem0131@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-8924-3239>

Lokman ÖNALA

MEB., lokmanonala@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0000-3918-8280>

Özgür ARSLAN

MEB., arslanoglu42@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0008-9039-6550>

ÖZET

Tematik analizin amacı, temaları tanımlamak, araştırmaya hitap etmek veya bir konu hakkında bir şeyler söylemek için bu temaları kullanmaktır. Bu, verileri özetlemekten çok daha fazlasıdır. İyi bir tematik analiz, verileri yorumlar ve anlamlandırır. Ancak karşılaşılan yaygın tuzaklardan biri, ana görüşme sorularının tema olarak kullanılmasıdır. Bu, genellikle verilerin analiz edilmek yerine özetlendiğini ve organize edildiğini yansıtır. Tematik analizin genellikle gerçekçi/özcü bir yöntem olduğu ya da sadece verilerin (yüzey anlamı) modellerini tanımlamak için bir atılım yöntemi olduğu da varsayılmaktadır. Tematik analiz, her ne kadar realist/özcü bir çerçevede kullanılsa da anlamın betimleyici bir açıklamasını sağlamak için de kullanılabilir. Tematik analiz, katılımcıların deneyimlerini, anlamlarını ve gerçekliğini bildiren özcü ya da gerçekçi bir yöntem olabileceği gibi; olayların, gerçekliklerin, anlamların, deneyimlerin vb. etkilerini inceleyen yapısal bir yöntem de olabilir. Bununla birlikte özcülüğün ve yapısalcılığın iki ucunun arasında yer alan ve bireylerin deneyimlerinin anlamlarını anlama biçimlerini kabul eden eleştirel gerçekçilik gibi teorilerle karakterize bağlamsal bir yöntem olabilir. Verileri tanımak/verilere aşına olma, başlangıç kodları oluşturma, temaları arama, temaları gözden geçirme, emaları tanımlama/isimlendirme ve yazma/raporlaştırma olmak üzere altı aşamadan oluşan tematik analizin avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Avantajları olarak esnek olması, öğrenmek ve yapmak için nispeten kolay ve hızlı bir yöntem olması, nitel araştırma deneyimi olmayan veya çok az deneyime sahip araştırmacılar için erişilebilir olması, katılımcı araştırmalarda çalışmak için yararlı bir yöntem olması, veri gövdesinin temel özelliklerini yararlı bir şekilde özetleyebilmesi, veri kümesindeki benzerlikleri ve farklılıkları vurgulayabilmesi, beklenmeyen analizler üretebilmesi, verilerin sosyal ve psikolojik yorumlarını sağlaması sıralanabilir. Dezavantajları olarak tematik analiz konusunda önemli literatür eksikliğinin olması, temellendirilmiş kuram, etnografi ve fenomenoloji ile karıştırılması, acemi araştırmacıların titiz bir tematik analizin nasıl yürütüleceğinden emin olamaması, tematik analiz esnek olmasına rağmen, bu esneklik, araştırma verilerinden türetilen temalar geliştirilirken tutarsızlığa yol açabilmesi sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler: Nitel, nitel araştırmalar, analiz, tematik analiz

ABSTRACT

The purpose of thematic analysis is to use these themes to identify themes, address research, or say something about a topic. This is much more than just summarizing data. A good thematic analysis interprets and makes sense of the data. However, one common pitfall is using main interview questions as themes. This generally reflects that data is summarized and organized rather than analyzed. Thematic analysis is also often assumed to be a realist/essentialist method or simply a breakthrough method for identifying (surface meaning) patterns in the data. Thematic analysis, although used within a realist/essentialist framework, can also be used to provide a descriptive account of meaning. Thematic analysis can be an essentialist or realist method that reports participants' experiences, meanings and reality; events, realities, meanings, experiences, etc. It may also be a structuralist method that examines its effects. However, there may be a contextualist method that lies between the two extremes of essentialism and structuralism and is characterized by theories such as critical realism that recognize the ways in which individuals understand the meaning of their experiences. Thematic analysis, which consists of six stages: getting to know/familiarizing with the data, creating initial codes, searching for themes, reviewing themes, defining/naming themes, and writing/reporting, has advantages and disadvantages. Its advantages are that it is flexible, it is a relatively easy and fast method to learn and do, it is accessible to researchers with little or no experience in qualitative research, it is a useful method for working in participatory research, it can summarize the main features of the body of data in a useful way, it can summarize the data in a useful way. It can be listed as being able to highlight the similarities and differences in the group, producing unexpected analyses, and providing social and psychological interpretations of the data. Disadvantages include the lack of significant literature on thematic analysis, confusion with grounded theory, ethnography and phenomenology, novice researchers being unsure of how to conduct a rigorous thematic analysis, and although thematic analysis is flexible, this flexibility can lead to inconsistency when developing themes derived from research data.

Key Words: Qualitative, qualitative research, analysis, thematic analysis

1. GİRİŞ

Nitel araştırma yöntemleri psikoloji müfredatının ayrılmaz bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu noktada öğretilecek yaklaşımların ne olduğu ve nasıl öğretileceği soruları ile verilerin nasıl değerlendirileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple tematik analizin nitel araştırma ve analize faydalı ve öğretme ve öğrenme için daha bir yöntem sunduğunu söylenebilir (Braun ve Clarke, 2006; 2012; 2013).

1970'lerde ilk olarak Merton tarafından bir yaklaşım olarak adlandırıldığından beri, tematik analiz psikolojide farklı versiyonlarda (Aronson, 1994; Attride-Stirling, 2001; Boyatzis, 1998; Tuckett, 2005; Braun ve Clarke, 2006) kullanılmıştır. Birçok yazar, tematik analizi ayrı bir analiz yönteminden ziyade, nitel metodlarda araştırmacılara analizde yardımcı olan bir süreç olarak görmektedir (Holloway ve Todres, 2003). Başka bir kesim ise tematik analizin ayrı bir metod olduğunu iddia etmektedir (Braun ve Clarke, 2006; King, 2004; Thorne, 2000).

Kesin ve doğru bir tematik analiz, güvenilir ve kavraması güçlü bulgular üretebilir (Braun ve Clarke, 2006). Ancak araştırmacıların yöntemi titizlikle nasıl uygulayabilecekleri konusunda net bir fikirleri yoktur. Bununla birlikte tümdengelimsel kodlamaya karşı tümevarımsal bir metod olarak da tarif edilmiştir (Fereday ve Muir Cochrane, 2006). Kuramsal teori, etnografi ve fenomenoloji hakkında çok şey yazılsa da, bu eğilim henüz tematik analizlere ulaşmamıştır. Kısacası çoğu araştırmacıya göre güvenilir tematik analiz yürütmek için pragmatik süreci özetleyen yeterli bir literatür eksikliği vardır.

Braun ve Clarke (2006) tematik analizin, bir dizi epistemoloji ve araştırma sorusu boyunca yaygın olarak kullanılabilir nitel bir araştırma yöntemi olduğunu savunur. Ayrıca tematik analizin, nitel analizlerin diğer birçok formunu yürütmek için temel beceriler sağladığı gibi, nitel veri analizi için temel bir yöntem olması gerektiğini de belirtmişlerdir. Boyatzis (1998) ise, tematik analizi nitel ve nicel dillerinde farklı metotları kullanan araştırmacılar için bir çevirmen olarak tanımlamaktadır. Onun için tematik analiz, veri içindeki kalıpları (temaları) tanımlamak, analiz etmek ve raporlamak için kullanılan bir nitel analiz yöntemidir. Veri kümesini (zengin) ayrıntılı olarak düzenler ve tanımlar. Bununla birlikte, çoğu kez bundan daha da ileriye gider ve araştırma konusuyla ilgili çeşitli yönleri yorumlar.

Tematik analiz, yorumları kullanarak keşfetmeyi amaçlayan bir çalışma için en uygun yöntem olarak kabul edilebilir. Veri analizinde araştırmacıya sistematik bir eleman sağlar. Tematik analiz, açık kelimeler veya kelime öbekleri saymanın ötesine geçer ve hem örtülü hem de açık fikirleri tanımlamaya ve açıklamaya odaklanır. Fikirler ya da temalar için geliştirilen kodlar, analiz için özet işaretleyiciler olarak ham verilerle uygulanır ya da ilişkilendirilir. Bu, bir veri kümesindeki temaların ya da konuların göreceli sıklıklarının karşılaştırılmasını, kod eş-oluşumunu aramayı ya da kod ilişkilerini grafik olarak görüntülemeyi içerebilir (Namey vd., 2008). Bu analiz araştırmacının kavramlar arasındaki ilişkileri önceden belirlemesine ve bunları çoğaltılmış verilerle karşılaştırmasına olanak tanır. Tematik analiz kullanılarak, öğrencilerin çeşitli kavram ve düşüncelerini birbirine bağlamak ve bunları farklı durumlarda farklı zamanlarda toplanan verilerle karşılaştırmak mümkündür (Alholjailan, 2012).

Braun ve Clarke (2006), temellendirilmiş kuramın tematik analize çok benzediğini ve “kodları kodlama” veya “veri kodlama prosedürlerini” tartışmaktadırlar. Bu benzerliklere rağmen, farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıklar, temellendirilmiş kuramın temel özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Temellendirilmiş kuramda veri toplama ve analiz süreçlerinin paralel çalışması önerilmiştir. Aslında bu durum diğer nitel analizler içinde geçerlidir diyebiliriz. Başka bir deyişle veri analizi süreci, veri toplama süreci ile aynı zamanda başlamaktadır, bu da daha fazla veri toplamanın daha önce analiz edilmiş olana dayandırılması gerektiği anlamına gelmektedir (Strauss ve Corbin, 1998). Bu yaklaşım, farklı zamanlarda toplanan iki ayrı veri kümesini karşılaştırmak isteyen araştırmacılar için uygun değildir. Örneğin, araştırmacının amacı, proje sırasında katılımcılar arasında hangi farklılıklar olduğunu ölçmekse de, verilerin iki ayrı aşamada toplanması gerekiyorsa, veri öncesi ve sonrası veri toplama yöntemi, tematik analizle uyumlu değildir (Miles ve Huberman, 1994).

Bazı yazarlar, tematik analizi fenomenolojik bir yöntem olarak (Guest, MacQueen ve Namey, 2012; Joffe, 2011) göstermekteyken; Clarke ve Braun (2006) tematik analizin kuramsal esnekliğini vurgulamakta ve onu, çoğu nitel metodolojiden ziyade, sadece bir analitik yöntem olarak tanımlamaktadır. Yorumlamacı fenomenolojik analizin veya temellendirilmiş kuramın aksine, tematik analiz önceden var olan teorik çerçeveye aktarılmamıştır ve bu yüzden farklı kuramsal çerçevelerde kullanılabilir (Braun ve Clarke, 2006).

Tematik analiz, nitel verilerdeki kalıpları veya temaları tanımlama sürecidir. Braun ve Clarke (2006), “*diğer bir çok analiz türünü yürütmede faydalı olacak temel becerileri sağladığı*” için tematik analizi öğrenilmesi gereken ilk nitel metod olarak önermektedir. Özellikle öğrenme ve öğretme perspektifi açısından ilk avantajı bir metodolojiden ziyade bir yöntem olmasıdır (Braun ve Clarke, 2006: 2013). Bu, birçok nitel metodolojinin aksine, belirli bir epistemolojik veya teorik bakış açısına bağlı olmadığı anlamına gelir. Bu, onu öğrenme ve öğretme çalışmalarının çeşitliliği göz önüne alındığında oldukça esnek bir yöntem yapar.

Tematik analiz, temaları tanımlamak, araştırmaya hitap etmek veya bir konu hakkında bir şeyler söylemek için bu temaları kullanmaktır. Bu, verileri özetlemekten çok daha fazlasıdır. İyi bir tematik analiz, verileri yorumlar ve anlamlandırır. Ancak karşılaşılan yaygın tuzaklardan biri, ana görüşme sorularının tema olarak kullanılmasıdır (Clarke ve Braun, 2013). Bu, genellikle verilerin analiz edilmek yerine özetlendiğini ve organize edildiğini yansıtır.

Tematik analiz genellikle gerçekçi/özcü bir yöntem olduğu ya da sadece verilerin (yüzeysel anlamı) modellerini tanımlamak için bir atılım yöntemi olduğu da varsayılmaktadır. Tematik analiz, her ne kadar realist/özcü bir çerçevede kullanılsa da anlamın betimleyici bir açıklamasını sağlamak için de kullanılabilir (Frith ve Gleeson, 2004). Tematik analiz, katılımcıların deneyimlerini, anlamlarını ve gerçekliğini bildiren özcü ya da gerçekçi bir yöntem olabileceği gibi; olayların, gerçekliklerin, anlamların, deneyimlerin vb. etkilerini inceleyen yapısalcı bir yöntem de olabilir. Bununla birlikte özcülüğün ve yapısalcılığın iki ucunun arasında yer alan ve bireylerin deneyimlerinin anlamlarını anlama biçimlerini kabul eden eleştirel gerçekçilik gibi teorilerle karakterize bağlamsalcı bir yöntem olabilir (Clarke ve Braun, 2013).

2. TEMATİK ANALİZ ÇEŞİTLERİ

2.1. Tümevarımsal Tematik Analiz (Tabandan Tepeye Tematik Analiz)

Tümevarımsal tematik analiz, kodlama çerçevesine veya araştırmacının analitik önyargılarına uymaya çalışmadan verileri kodlama işlemidir. Bu bağlamda tematik analiz bu türü *veri güdümlüdür*. Veri ve temalar arasında sıkı bir bağlantı vardır (Patton 1990; akt: Braun ve Clarke, 2006).

Örneğin; araştırmacı heterosex hakkında konuşmak istiyorsa ve veri topladıysa konu hakkındaki verileri okuyacak ve yeniden okuyacak; ve konuyla ilgili daha önceki araştırmaların tespit edilmiş olabileceği temalara dikkat etmeden çeşitli şekilde kodlama yapacaktır.

2.2. Teorik Tematik Analiz (Tepeden Tabana Tematik Analiz)

Bu tematik analiz biçimi, genel olarak verilerin daha zengin bir tanımını ve daha çok verinin bazı yönlerinin detaylı bir analizini sağlamaya meyillidir. Araştırmacının alandaki kuramsal ya da analitik bilgisi tarafından yönlendirilmesi eğilimi vardır. Bu nedenle açık bir şekilde *analist (araştırmacı)* güdümlüdür. (Braun ve Clarke, 2006). Örneğin; teorik bir yaklaşımda, araştırmacı, izin vericinin veri boyunca nasıl çalıştığıyla ilgilenilebilir ve verileri kodlamadaki özelliklerine odaklanabilir.

2.3. Anlamsal Tematik Analiz (Semantik Tematik Analiz)

Tematik analizde sıklıkla bir seviyeye odaklanır. Anlamsal bir yaklaşımla, temalar verilerin açık ya da yüzeysel anlamları içinde tanımlanır ve analist(araştırmacı), yazılanın ya da katılımcının söylediği ötesinde bir şey aramaz. İçerikteki kalıpları ve özetleri göstermek için basitçe oluşturulan tanımlar, örüntüler, bu örüntülerin anlamlarından oluşturulan ilerlemeyi kapsar (Patton, 1999).

2.4. Gizil Tematik Analiz (Latent Tematik Analiz)

Gizil tematik analizde, verilerin anlamsal içeriğinin ötesine geçilir. Bununla birlikte verilerin semantik içeriğini şekillendirmek veya bilgilendirmek olarak teoriye alınan temel fikirlerin, varsayımların ve kavramsallaştırmaların altında yatanlar tanımlanır ve incelenir.

Örneğin; verilerimizi jölenin sürüldüğü üç boyutlu bir şey olarak hayal edersek, semantik yaklaşım jölenin yüzeyini, şeklini ve anlamını tanımlamak isterken, gizil yaklaşım ona özel biçim ve anlam veren özellikleri tanımlamaya çalışacaktır (Braun ve Clarke, 2006). Bu nedenle, gizil tematik analizde, temaların gelişimi, yorumlayıcı çalışmayı içerir ve üretilen analiz, sadece bir açıklama değildir, ancak zaten teorileştirilmiştir. Bu ikinci analiz, yorumlayıcı paradigmasından gelme eğilimindedir ve bu formda, tematik analiz, daha geniş varsayımların, yapıların ve/veya anlamların, verilerde gerçekten eklenmiş olanları desteklediği teorileştirildiği bazı “söylem analizi” biçimleriyle örtüşmektedir. Giderek, bir dizi söylem analisti de psiko-analitik yorumlama biçimlerini yeniden gözden geçirmekte ve gizli tematik analiz de bu çerçeveye uyumlu olacaktır (Clarke ve Braun, 2013).

2.5. Özcü/realist ve Yorumlamacı Tematik Analiz

Odak ve çıkış noktaları farklı olsa da tematik analiz hem gerçekçi/özcü hem de yapısalcı/yorumlamacı paradigmalarda gerçekleştirilebilir. Bir araştırma projesi kavramsallaştırıldığında, epistemoloji sorusu genellikle belirlenir. Epistemoloji, analiz sırasında çıktılarını tekrarlayabilse de, araştırma odağı, verilerin farklı yönlerine ilgi gösterebilir. Araştırma epistemolojisi, verilerin hakkında neler söylenebileceğini yönlendirir ve anlamın nasıl kurulacağını bildirir. Örneğin, özcü/gerçekçi bir yaklaşımla, motivasyonları, deneyimleri ve anlamları basit bir şekilde kurabilirsiniz, çünkü anlam ve tecrübe ve dil arasında basit, büyük ölçüde tek yönlü bir ilişki varsayılır (Potter ve Wetherell, 1987; Akt. Braun ve Clarke, 2006). Bunun Tam tersine, yorumlayıcı perspektifinde, bireyler içinde yer almaktan ziyade, anlam ve deneyim toplumsal olarak üretilir ve yeniden üretilir. Bu nedenle, yapısalcı çerçevede yürütülen tematik analizler, motivasyona ya da bireysel psikolojilere odaklanmayı başaramaz, aksine sosyo-kültürel bağlamları ve yapısal koşulları teorileştirmeyi amaçlar. Gizli temalara odaklanan tematik analiz daha yorumlamacı olma eğilimindedir ve bu noktada tematik söylem analizi ile örtüşmeye de eğilimlidir. Ancak, tüm gizli tematik analizler, yorumlamacı değildir.

3. TEMATİK ANALİZİN AŞAMALARI

Tematik analiz, çeşitli araştırma alanları ve teorik perspektifler için uygun ve “temel” bir yöntem olarak faydalıdır. Çünkü;

- İnsanların deneyimlerinden/anlayışlarından belirli bağlamlardaki belirli fenomenlerin temsili/ inşasına kadar çeşitli anlayışlardan gelen çeşitli araştırma soruları ile çalışır.
- Medya gibi ikincil kaynaklardan odak gruplarının transkriptlerine/görüşmelere kadar farklı veri türlerini analiz etmek için kullanılabilir.
- Küçük ya da geniş veri setleriyle çalışabilir.
- Veri odaklı veya teori odaklı analizler üretmek için uygulanabilir (Clarke ve Braun, 2013).

Braun ve Clarke (2006), bu tür bir analizin yürütülmesi için çok yararlı bir çerçeve olan altı aşamalı bir rehber sunmaktadır:

1. Adım: Verileri tanımak/verilere aşina olma,
2. Adım: Başlangıç kodları oluşturma,
3. Adım: Temaları arama,
4. Adım: Temaları gözden geçirme,
5. Adım: Temaları tanımlama/isimlendirme,
6. Adım: Yazma/raporlaştırma.

Aşama 1: Verileri tanıma/verilerle aşına olma

Nitel veriler, kaydedilen gözlemler, odak grupları, metinler, belgeler, multimedya, kamuya açık kaynaklar, politika el kitapları ve fotoğraflar dahil olmak üzere çeşitli biçimlerde gelir. (Thorne, 2000). Metinsel veriler aynı zamanda, katılımcılar gözlemlerinden alınan alan notlarını, refleksif günlük girişlerini ve hikayeleri ve anlatıları da içerebilir (Crabtree ve Miller, 1999). Nitel araştırmacılar, araştırma bulgularının ve yorumlarının güvenilir bulunabilme olasılığını arttırmak için farklı veri toplama modlarını belirleyebilir (Lincoln ve Guba, 1985; Akt. Braun ve Clarke, 2006). Veri toplama biçiminden bağımsız olarak, ham verilerin tüm kayıtlarının arşivlenmesi, bir denetim izi ve daha sonraki veri analizi ve yorumlarının yeterlilik açısından test edilebileceği bir kıyaslama sağlar (Halpren, 1983; Akt: Braun ve Clarke, 2006). Veriler interaktif araçlarla toplanmış olsaydı, araştırmacılar, bazı ön bilgi ve muhtemelen bazı başlangıç analitik çıkarları veya düşünceleri ile analize gelebilirler. Veri toplama sırasında bu düşüncelerin belgelenmesi, veri analizinin başlangıcını işaretleyebilir. Çünkü araştırmacılar ilk analiz düşüncelerini, yorumlarını ve sorularını not edebilirler (Tuckett, 2005). Verileri kimin topladığına bakılmaksızın, araştırmacıların, kendilerini içeriğin derinliği ve genişliğine alıştırmak için kendilerini veriye ayırmaları hayati önem taşımaktadır (Braun ve Clarke, 2006).

Nitel verilerin hacim, karmaşıklık ve çeşitli formatları (örneğin, ses kayıtları, transkripsiyonlar, belgeler ve alan notları) genellikle tutarlı bir yapıdan yoksundur. Bununla birlikte, hepsi kapsamlı bir analiz yürütmek için yararlı ve zorunludur (Dey, 1993). Verilere dalabilmek için, verilerin anlamlarını ve kalıplarını aramada aktif bir şekilde tekrar okumalarının yapılması gerekir. Braun ve Clarke (2006) araştırmacıların, kodlamaya başlamadan önce en az bir kez tüm veri setini okutmasını tavsiye etmişlerdir. Araştırmacılar, verilerinin tüm yönlerine aşına oldukça, olası kalıpların fikirleri ve tanımlamaları şekillenebilir. Araştırmacılar, verileri hesaplara sadık bir tanık olarak analiz etmelidir. Kendi perspektifleri, önceden var olan düşünce ve inançları hakkında dürüst ve uyanık olma ve teorileri geliştirme konusunda teşvik edilmelidir (Starks ve Trinidad, 2007). Ayrıca kendi değerlerini, ilgi alanlarını ve araştırma konusuyla ilgili artan görüşleri de içerecek şekilde verilere dalmak suretiyle gelişen teorik ve yansıtıcı düşüncelerini belgeleyebilirler (Sandelowski, 2014). Bu aşamada, araştırmacılar sonraki aşamalarda geri getirilebilecek kodlama fikirleri hakkında da notlar alabilirler.

Aşama 2: Başlangıç Kodlarının Oluşturulması

İkinci aşama, araştırmacıların verileri okuduktan ve ailelerinden aldıkları, verilerde ne olduğu ve neyin ilginç olduğu hakkında fikir sahibi olduklarında başlamaktadır (Braun ve Clarke, 2006). Bu aşama, verilerden kodların ilk üretimini, araştırmacıların verileri yeniden gözden geçirmelerini gerektiren teorik bir aktiviteyi içerir. Nitel kodlama, bir yansıtma süreci ve veri ile etkileşim ve düşünme şeklidir (Savage, 2000). Kodlama, araştırmacının, verilerin belirli özelliklerini basitleştirmesine ve odaklanmasına izin verir. Araştırmacılar, yapısal olmayan verilerden, verilerde olup bitenler hakkındaki fikirlerin geliştirilmesine doğru ilerleyecektir (Morse ve Richards, 2002). Kodlama sırasında, araştırmacılar metnin önemli bölümlerini tespit eder ve veride bir tema veya konuyla ilgili oldukları için onları indekslemek için etiketler eklerler (King, 2004).

Boyatzis (1998), “iyi bir kod” un fenomenin niteliksel zenginliğini yakalayan biri olduğunu öne sürmüştür. Braun ve Clarke (2006) araştırmacıların tüm veri seti boyunca sistematik olarak çalışmasını, her bir veri ögesine tam ve eşit dikkat gösterilmesini ve veri setindeki temaların temeli oluşturabilecek veri öğelerindeki ilginç yönleri tanımlamasını önermiştir (Attride-Stirling, 2001). Araştırmacının faydalı bulduğu kadar kodlama seviyesi olabilir. Fakat çok fazla seviye, verilerin düzenlenmesi ve yorumlanmasında açıklığa ulaşma amacına ters düşebilir (King, 2004). Metin bölümleri, farklı kodlarla kodlanmış, kodlanmamış, kodlanmış ya da araştırmacı tarafından uygun gördüğü sayıda kodlanmış olabilir (Braun ve Clarke, 2006). Hiyerarşik kodlama, araştırmacının

geniş öznitelik düzeylerindeki metinleri bir genel bakış ve ayrıntılı alt sıra kodları sunarak vakaların içinde ve arasında ayırım yapılmasına izin veren metinleri analiz etmesini sağlar (King, 2004).

Analizde baskın hikayeden ayrılan hesaplar kodlandığında göz ardı edilmemelidir (Braun ve Clarke, 2006). Verileri kodlamaya başlamak için tutarlı bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır ve disci-lineer bir şekilde kullanılabilir çeşitli yaklaşımlar vardır. Creswell (2014), spesifik ifadelerin analiz edildiği ve ilgili fenomeni temsil eden temalara kategorize edilen verileri kodlamak için sistematik bir süreci tanımlamıştır. King (2004), bir şablonun kullanılmasının, araştırmacıların her bir kodun dahil edilmesini haklı göstermeye zorladığını ve bunun nasıl kullanılacağını açık bir şekilde tanımladığını ileri sürerek, tam veri setinde kullanılmak üzere özel bir şablon oluşturma sürecini özetlemiştir. Crabtree ve Miller (1999) tarafından ana hatlarıyla belirtildiği gibi, kod kılavuzları, yorumlamaya yardımcı olmak üzere benzer veya ilgili metnin bölümlerini düzenlemek için bir veri yönetim aracı olarak hizmet edebilir ve çalışmanın güvenilirliği için açık bir kanıt sağlar. Bir kod el kitabı kullanıldığında, araştırmacılar, verilerin derinlemesine bir analizine başlamadan önce kod defterini tanımlarlar (Fereday ve Muir-Cochrane, 2006). Bu teknik, gerçekçi, tümdengelimli, tematik bir analiz yürüten araştırmacılar için yararlı olabilir. Tematik ağlar, tematik bir analiz yürütürken araştırmacıları desteklemek için kullanılabilir başka bir araçtır. Tematik ağların geliştirilmesi, araştırmacının metinlerin anlamını daha derinden almasını, ortaya çıkan temaları keşfetmesini ve bunların altında yatan kalıpları tanımlamayı amaçlamaktadır (Attride-Stirling, 2001). Hangi teknik kullanılırsa kullanılsın, tüm verileri tutarlı bir şekilde uygulamak önemlidir. Analitik yaklaşımdaki herhangi bir değişikliğin denetlenebilir rotasyonlarda belgelenmesi gerekir ve eski yaklaşımla yaklaşılan her türlü veri yeni yaklaşımla yeniden gözden geçirilmelidir (Sandelowski, 1995).

Araştırmacılar, verilerin sınıflandırılmasına ve organize edilmesine yardımcı olmak için yazılım programlarından birini kullanmayı seçebilir. Yazılım, araştırmacının karmaşık kodlama şemaları ve büyük miktarlarda metinle verimli çalışmasını sağlayarak analizin derinliğini ve karmaşıklığını kolaylaştırır (King, 2004). Bilgisayar programlarının büyük miktarda veriyi organize etmek ve incelemekte yardımcı olabileceği de, hiçbir veriyi dönüştürmek için gerekli olan entelektüel ve kavramsallaştırıcı süreçleri gerçekleştiremeyeceği gibi, herhangi bir yargıda bulunmadıklarını da belirtmek önemlidir (King, 2004; Thorne, 2000).

Kullanılan analitik prosedürden bağımsız olarak, veriler birden fazla araştırmacı tarafından analiz edilirse güvenilirlik artırılır. Kodlama süreci boyunca akran özeti ve yansıtıcı yazma, araştırmacıların düşünceleri ve fikirlerinin, verileri daha derinden etkiledikçe nasıl evrimleştiklerini incelemelerine yardımcı olacaktır (Cutcliffe ve McKenna, 1999). Yansıtıcı günlük kaydı, verilerin ne anlama geldiğini ve birbirleriyle nasıl ilişkilendiklerinin ortaya çıktığı izlenimlerini takip ederek bir denetim izi oluşturmanın ek işlevini yerine getirir. Cutcliffe ve McKenna, 1999; Starks ve Trinidad, 2007).

Bu aşama kısaca şöyle özetlenebilir: Bu aşama, verilerden kodların ilk üretimini, araştırmacıların verileri yeniden gözden geçirmelerini gerektiren teorik bir aktiviteyi içerir. Araştırmacılar tüm veri seti boyunca sistematik olarak çalışmalı, her bir veri ögesine tam ve eşit dikkat gösterilmelidir. Daha sonra ise veri setindeki temaların temeli oluşturabilecek veri ögelerindeki ilginç yönleri tanımlanmalıdır.

Aşama 3: Temaları Arama

Üçüncü aşama, tüm verilerin başlangıçta kodlanması ve harmanlanmasıyla başlar ve veri seti genelinde tanımlanan farklı kodların bir listesi geliştirilir. Bu aşama, potansiyel olarak ilgili tüm kodlanmış veri ögelerinin temalara ayrılmasını ve toplanmasını içerir (Braun ve Clarke, 2006). DeSantis ve Ugarriza (2000), metodolojik titizliği sürdürmede hemşire araştırmacılara rehberlik etmek için tema kavramının aşağıdaki tanımını sunmuştur: Bir tema, tekrarlayan bir deneyime ve onun varyant tezahürlerine anlam ve kimlik getiren soyut bir varlıktır. Bu şekilde bir tema,

deneyimin doğasını veya temelini anlamlı bir bütün halinde toplar ve birleştirir.” Temalar, tek başlarına bakıldığında sıklıkla anlamsız olan fikir veya deney parçalarını veya parçalarını bir araya getirerek tanımlanır (Aronson, 1994). Bir tema mutlaka ölçülebilir önlemlere bağlı değildir, bunun yerine genel araştırma sorusuyla ilgili önemli bir şey yakalayıp yakalamadığına bağlıdır (Braun ve Clarke, 2006). Bir kez tanımlandığında temalar, verinin önemli kısımlarını birbirine bağlayan önemli kavramlar olarak görünmektedir (DeSantis ve Ugarriza, 2000).

Bir tema başlangıçta ham verilerden tümevarımsal olarak oluşturulabilir ya da teori ve önceki araştırmalardan yararlanılabilir (Boyatzis, 1998). Tümevarımsal bir yaklaşımla, tanımlanan temalar, verilerin kendileriyle güçlü bir şekilde bağlantılıdır ve katılımcılardan sorulan belirli sorularla çok az ilişki kurabilir. Tümevarımsal analiz, verileri önceden mevcut bir kodlama çerçevesine veya araştırmacının analitik önyargılarına uymaya çalışmadan kodlama işlemidir. Bu anlamda, bu tematik analiz biçimi veriye dayalıdır (Braun ve Clarke, 2006). Bunun aksine, tümdengelim analizi araştırmacıların teorik veya analitik çıkarları tarafından yönlendirilir ve verilerin bazı yönlerine dair daha ayrıntılı bir analiz sağlayabilir, ancak genel verilerin daha az zengin bir tanımını üretme eğilimindedir. Araştırmacılar, temaların nasıl teorileştirildiğini belirleyeceği için, bir tümevarımsalci veya tümdengelimci tematik analiz yürütüyorlarsa ayırt etmelidirler (Clarke ve Braun, 2013).

Tematik analizin esnekliğinin bir parçası, araştırmacı kararının temaları çeşitli şekillerde belirlemesine izin vermesidir; bununla birlikte, araştırmacıların bunun belirli bir analizde nasıl yapıldığı konusunda tutarlı olması önemlidir. Araştırmacılar tabloları, şablonları, kod adamlarını veya zihin haritalarını kullanabilirler (Braun ve Clarke, 2006). Tematik ağlar, metinden yoruma yorumlamada kullanılan prosedürleri açıklayan kodları ve temaları düzenlemek için web benzeri bir ağ oluşturmak için kullanılabilir. (Attride-Stirling, 2001). Bazı araştırmacılar jenerik veri analiz araçlarını kullanır, diğerleri ise daha az yapılandırılmış ve daha yaratıcı yaklaşımlar kullanır. Haritalar, matrisler ve diğer diyagramlar, lineer tem plakasının ötesindeki temalar arasındaki ilişkileri araştırmak ve görüntülemek için yararlı olabilir (Crabtree ve Miller, 1999). Önemli olan, veri toplama, kodlama, düzenleme ve analiz sürecinin, okuyucuya nihai sonucun üretilen verilerde köklenip köklenmediğine karar verebilmesi için yeterli ayrıntıda açıklanmasıdır (Ryan, Coughlan ve Cronin, 2007). King (2004), temalar için arama yaparken önerilen en iyi yerin analizi yönlendirmeye yardımcı olacak birkaç önceden tanımlanmış kodla yapılmasını önermiştir. Ancak, önceden tanımlanmış çok sayıda kodla başlamanın, önceden yapılmış varsayımlarla çelişen verilerin dikkate alınmasını önleyebileceği uyarısında bulunmakta fayda vardır. Önceden tanımlanmış çok az sayıda kodla başlayarak araştırmacıların herhangi bir yönden eksik kalmasına ve karmaşık veri miktarlarının bunaldığını hissetmelerine neden olabilir. Bunun yerine, araştırılan olgular hakkında bir anlayış oluşturmak için en uygun olan temaları tanımlamaya çalışıldığı zaman, acemi araştırmacılar her kodu eşit bir derinliğe kadar incelemek ve yorumlamak isteyebilir (King, 2004).

İlk kodlar ana temaları oluşturmaya başlayabilir ve diğerleri alt temalar oluşturabilir. Araştırmacılar, herhangi bir yere ait görünmeyen kodları da bulabilirler. Braun ve Clarke (2006), ana temalara uymayan kodları geçici olarak barındırmak için “çeşitli” bir temanın yaratılmasını önermişlerdir. Bu aşamadaki veri veya kodları, tematik analizin dördüncü aşaması boyunca tüm özleri ayrıntılı olarak incelemeyen, terk etmemek önemlidir, temaların tutulacağı, birleştirileceği, rafine edilip ayrılmayacağı veya diskalifiye edilip edilmeyeceği belirsizdir (Braun ve Clarke, 2006). Marjinal olarak alakalı görünen temalar, çalışmanın arka plan detaylarına ek olarak önemli bir rol oynayabilir (King, 2004). Halpren (1983), araştırmacıların denetim yoluna dahil edilecek kavramların ve temaların gelişimi ve hiyerarşileri hakkında ayrıntılı notlar almasını ve güvenilirliğin sağlanmasına yardımcı olmasını tavsiye etmiştir (Akt. Braun ve Clarke, 2006). Bu aşama kısaca şöyle özetlenebilir: Üçüncü aşama, tüm verilerin kodlanması ve harmanlanmasıyla başlar. Bu aşama, kodlanmış veri özlerinin temalara ayrılmasını ve toplanmasını içerir. Bir tema,

deneyimin doğasını veya temelini anlamlı bir bütün halinde toplar ve birleştirir. Kodlar bir tuğla veya kiremit ise; aday temalar ise duvar ve çatı panelleri benzeri yapılardır.

Aşama 4: Temaları Gözden Geçirme

Dördüncü aşama, bir dizi tema oluşturulduktan sonra başlar ve önemli bir iyileştirme gerektirir. Bu aşamada, araştırmacılar, her bir tema için kodlanmış veri özlerini, tutarlı bir kalıp oluşturup oluşturmadıkları göz önüne alınarak gözden geçirirler. Bireysel temaların geçerliliği, temaların, veri kümesinde yer alan anlamların doğru bir şekilde yansıtılıp yansıtılmadığını belirlemek için dikkate alınır (Braun ve Clarke, 2006). Bu aşamada, ilk kodlama ve temalardaki yetersizlikler açığa çıkar ve çeşitli değişiklikler gerektirebilir (King, 2004). Araştırmacı mevcut bir kodun kapsamadığı metinde ilgili bir sorunu tespit ederse, yeni bir kod ekleyebilir. Araştırmacı bir kod kullanmaya gerek duymazsa veya diğer kodlarla büyük ölçüde örtüşüyorsa bu kod silinebilir (King, 2004). Kodlamanın devam eden organik süreç olduğu için veri setinden yeniden kayıt yapılmasının beklenmesi gerekmektedir. Bu aşamada, bazı temaların onları desteklemek için yeterli veriye sahip olmadığı veya verilerin çok çeşitli olduğu da ortaya çıkabilir. Bazı temalar birbiri içine girebilirken, diğer temaların ayrı temalara bölünmesi gerekebilir (Braun ve Clarke, 2006).

Seçilen temaların, farklı metin bölümlerinde yer alan bir dizi fikri yakalamaya yetecek kadar geniş ve geniş olacak temalara dönüştürülmesi gerekecektir (Attride-Stirling, 2001). Temalar içindeki veriler, temalar arasında net ve tanımlanabilir bir ayrımla anlamlı bir şekilde bir araya getirilmelidir. Bu aşamanın sonunda, araştırmacılar farklı temalar, birlikte nasıl bir araya geldikleri ve veriler hakkında anlattıkları genel hikaye hakkında iyi bir fikre sahip olurlar (Braun ve Clarke, 2006). Araştırmacı, her bir temanın verilerden nasıl elde edildiğini açıkça gösterebilmelidir. Referans verilerinin test edilmesi, ham verilere geri dönerek ve tüm sonuçların verilere sıkı sıkıya bağlı olduğundan emin olmak için gelişmiş temalarla karşılaştırılarak sağlanabilir. Bu aşama kısaca şöyle özetlenebilir: Bu aşamada, önceki aşamada belirlediğimiz ön temaları gözden geçirir, değiştirir ve geliştiririz. Bu noktada, her bir tema ile ilgili tüm verileri bir araya toplamak yararlıdır. Bunu, herhangi bir kelime işlem paketindeki "kesme ve yapıştırma" işlevini kullanarak, kopyalarınıza bir makas yazarak veya Microsoft Excel gibi bir program kullanarak kolayca yapabiliriz. Ayrıca bu aşamada sormamız gereken bazı sorular ise şunlardır:

- *Temalar tutarlı mı?*
- *Temalar mantıklı mı?*
- *Veriler birbirini destekliyor mu?*
- *Bir temaya yerleştirmek için yeterince çalışıyor muyum?*
- *Temalar örtüşüyorsa, ayırılabilir mi?*
- *Temalar içinde temalar var mı (alt tema)?*
- *Veriler içinde başka temalar var mı?*

Aşama 5: Temaları Tanımlama ve İsimlendirme

Beşinci aşamada, araştırmacılar, her bir temanın hangi neyi yakaladıklarını ve neye ilgi duyduğunu ve neyin ilgi gösterdiğini tespit eder. Araştırmacıların bu noktada her bir konu için, her temanın anlattığı hikâyeyi tanımlayarak ayrıntılı bir analiz yapması ve yazması gerekir. Braun ve Clarke (2006), tema adlarının yumruğu olması gerektiğini ve okuyucunun konuyla ilgili olarak ne hissettiğini hemen göstermesini önermektedir. Veri bölümleri, temalar arasında bir miktar örtüşme ile birden fazla temaya dâhil edilebilir (Pope, Ziebland ve Mays, 2000). Bu aşamada, araştırmacılar her bir konunun araştırma soruları ile ilgili olarak tüm veri seti hakkındaki genel hikayeye nasıl uyduğunu düşünebilirler.

King (2004), temaların tanımlarını sürekli olarak değiştirmenin ve rafine etmenin mümkün olduğunu belirtmektedir. Ancak araştırmacı, temalardaki değişikliklere son vermek ve yeterince açık ve kapsamlı olup olmadığını belirlemek için dışarıdan uzmanlara danışabilir. Ayrıca, tüm verilerin okunmasına ve kodlamanın en az iki kez incelenmesine kadar temaların nihai olarak değerlendirilmemesi gerektiğini öne sürmüştür. Temaları geliştirmek için yeterli zamana yatırım yapmak, güvenilir bulguları geliştirme olasılığını artıracaktır. Bu aşamanın sonunda, araştırmacıların temaların ne olduğunu ve neyin olmadığını açık bir şekilde tanımlamaları önemlidir. Araştırmacı her bir temanın kapsamını ve içeriğini açık ve öz bir şekilde açıklayabilirse, bir sonraki aşamaya geçmeye hazır olabilirler. Eğer yeterli değilse, daha fazla iyileştirme gerekebilir (Braun ve Clarke, 2006). Bu aşama kısaca şöyle özetlenebilir: Bu aşama, temaların son inceleme noktasıdır. Son rötuşların yapıldığı bölümdür denilebilir. Amaç, her bir konunun neyle ilgili olduğunu “öz” olarak tanımlamaktır. Bu noktada şu sorular sorulabilir: Tema ne diyor? Alt temalar varsa, ana tema ile nasıl ilişki kurarlar? Temalar birbiriyle nasıl bağlantılı? Bu aşamanın sonunda, araştırmacıların temaların ne olduğunu ve neyin olmadığını açık bir şekilde tanımlar. Ayrıca tematik harita oluşturulabilir.

Aşama 6: Yazma/Raporlaştırma

Son aşama, araştırmacı tam olarak temaları kurduktan ve raporun nihai analizine ve yazılmaya başlamaya hazır olduğunda başlar. Analitik bir analizin yazılması, iç ve dış temalardaki verilerin kısa, tutarlı, mantıklı, tekrarlı olmayan ve ilginç bir şekilde ele alınmasını sağlamalıdır (Braun ve Clarke, 2006). Thorne (2000), araştırmacıları, bulguların eleştirel bir okuyucunun erişebileceği şekilde geliştirdiği mantıksal süreçleri açık bir şekilde iletmeye teşvik etmektedir. Bu nedenle veri setiyle ilgili iddialar güvenilir ve inandırıcı hale getirilmelidir. Ayrıca araştırmacıların raporlama sürecini kolaylaştırmak için metodolojik notlar, güvenilirlik notları ve denetim notlarını tutması da tavsiye edilmektedir.

King (2004) katılımcılardan gelen doğrudan alıntılarının nihai raporun önemli bir bileşeni olduğunu ileri sürmüştür. Bazı özel yorumlama noktalarının anlaşılmasına yardımcı olmak ve temaların yaygınlığını göstermek için kısa alıntılar da dahil edilebilir. Okuyuculara orijinal metinlerin bir lezzetini vermek için daha kapsamlı alıntılar sunulabilir. King (2004), araştırmacıların sadece transkriptlerde yer alan kodları ve temaları rapor etmeleri halinde, sonuçların sadece çok az derinliğe sahip, düz bir betimleyici hesap sunacağını ve verilerin zenginlikleri hakkında küçük bir adalet yapılacağını iddia etmiştir. Araştırmacılar, bulguların ve sonuçların güvenilir bir şekilde yorumlanması ve literatürün bulguları destekleyip desteklemediğini düşünmeleri konusunda daha iyi bir fikir sahibi olmak için refleksi dergilere başvurabilirler (Polit ve Beck, 2008).

Araştırmacılar temaları seçmek için literatüre başvurarak geçerli bir argüman oluşturmayı hedefleyebilirler. Araştırmacı bulgularla literatürü birleştirdiğinde, inşa edilen hikâye, liyakat ile durmaktadır (Aronson, 1994). Literatür, araştırma bulgularını doğrulamak ve literatürle mücadele ve ekleme olanağı sağlamak için kullanılabilir (Tuckett, 2005). Araştırmanın analitik güvenilirliği, argümanın tutarlılığına bağlı olacaktır. Sürecin güvenilirliği, araştırmacının verileri ana fikirleri desteklemek için nasıl kullandığı ve ikna edici bir açıklamaya doğru nasıl inşa edildiği ile belirlenir (Starks ve Trinidad, 2007). Tartışmanın güvenilir olabilmesi için araştırmacı, beklenmedik ya da incelenen olgunun ana açıklamalarına cevap vermeyen sonuçlar da dâhil olmak üzere, ilgili tüm sonuçları tartışmalıdır (Cote ve Turgeon, 2005).

Braun ve Clarke (2006) araştırmacıların, her bir temanın ne anlama geldiğini, ayrıca onu destekleyen varsayımların ve her bir temanın etkilerini ifade etmeyi amaçladıklarını ileri sürmüştür. Son analiz, farklı temaların konu hakkında ne ortaya koyduğu hakkında genel bir hikâye oluşturmalıdır. Buna ek olarak, birçok yazar, analizleri katılımcıların görüşlerini, üye kontrolü sürecinde geri bildirim için önermektedir (Cote ve Turgeon, 2005). Son bir adım olarak üye kontrolü, araştırmacının, katılımcıların görüşleri ile araştırmacının bu konudaki temsili arasındaki

uyumu sağlamasına izin vermektedir (Tobin ve Begley, 2004). Bu aşama kısaca şöyle özetlenebilir: Bu aşama tam olarak çalışılmış bir dizi temaya sahip olduğumuzda başlar ve raporun nihai analizini ve yazılmasını içerir. İster yayın isterse araştırma ödevi veya tez olsun, tematik bir analizin yazılması, verilerin karmaşık öyküsünün, okuyucuyu analizin esası ve geçerliliğine ikna edecek şekilde sunulmasıdır. Yazılan rapor, veri içindeki temaların yeterli kanıtını sağlamalıdır. Ancak, yazmanın yalnızca veri sağlamaktan fazlasını yapması gerekir. Özlerin, analitik bir anlatı içine gömülmesi gerekir ki bu, verileriniz hakkında anlattığınız hikayeyi gösterir ve analitik anlatımınız, verilerin açıklanmasının ötesine geçmeli ve araştırma sorunuzla ilgili bir argüman oluşturmalıdır.

4. TEMATİK ANALİZİN AVANTAJLARI

Teorik özgürlüğü sayesinde tematik analiz, birçok çalışmanın ihtiyaçları için değiştirilebilen, zengin ve detaylı bir şekilde sunulan oldukça esnek bir yaklaşım sunar (Braun ve Clarke, 2006; King, 2004). Tematik analiz, diğer nitel yaklaşımların ayrıntılı teorik ve teknolojik bilgilerini gerektirmediğinden, özellikle araştırma kariyerinin başlarında olanlar için daha erişilebilir bir analiz biçimi sunmaktadır (Braun ve Clarke, 2006). Nitel yöntemlere nispeten yabancı olan araştırmacılar, tematik analizlerin kolayca kavranabileceğini ve öğrenilmesi için nispeten hızlı olabileceğini bulabilirler. Çünkü az sayıda yönerge ve prosedür vardır (Braun ve Clarke, 2006; King, 2004). Tematik analiz, farklı araştırma katılımcılarının bakış açılarını incelemek, benzerlikleri ve farklılıkları vurgulamak ve beklenmedik içgörüler oluşturmak için yararlı bir yöntemdir. Aynı zamanda büyük bir veri setinin temel özelliklerini özetlemek için yararlıdır. Araştırmacı, verileri ele almak için iyi yapılandırılmış bir yaklaşım benimsemeye zorlarken, net ve organize bir nihai rapor hazırlamaya yardımcı olur (King, 2004). Tematik analizin avantajlarını kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Esnektir
- Öğrenmek ve yapmak için nispeten kolay ve hızlı bir yöntemdir.
- Nitel araştırma deneyimi olmayan veya çok az deneyime sahip araştırmacılar için erişilebilirdir.
- Katılımcı araştırmalarda çalışmak için yararlı bir yöntemdir
- Veri gövdesinin temel özelliklerini yararlı bir şekilde özetleyebilir.
- Veri kümesindeki benzerlikleri ve farklılıkları vurgulayabilir.
- Beklenmeyen analizler üretebilir.
- Verilerin sosyal ve psikolojik yorumlarını sağlar.

5. TEMATİK ANALİZİN DEZAVANTAJLARI

Tematik analizin dezavantajları, diğer nitel araştırma yöntemleriyle ilgili olarak düşünüldüğünde daha belirgin hale gelmektedir. Tematik analiz konusunda önemli literatür eksikliği (temelli teori, etnografi ve fenomenoloji ile karşılaştırıldığında olmaması) acemi araştırmacıların titiz bir tematik analizin nasıl yürütüleceğinden emin olmamalarına neden olabilir. Araştırmacının dil kullanımı ile ilgili iddialarda bulunmasına izin vermediğinden, basit bir tematik analiz diğer yöntemlerle karşılaştırıldığında dezavantajlıdır (Braun ve Clarke, 2006). Tematik analiz esnek olmasına rağmen, bu esneklik, araştırma verilerinden türetilen temalar geliştirilirken tutarsızlığa ve tutarlılık eksikliğine yol açabilir. Tutarlılık ve uyum, çalışmanın ampirik iddialarını tutarlı bir şekilde destekleyebilecek epistemolojik bir pozisyonu uygulayarak ve açıklayarak desteklenebilir (Holloway ve Todres, 2003). Tematik analizin dezavantajlarını kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Tematik analiz konusunda önemli literatür eksikliği vardır.
- Temellendirilmiş kuram, etnografi ve fenomenoloji ile karıştırılmaktadır.
- Acemi araştırmacıların titiz bir tematik analizin nasıl yürütüleceğinden emin olamamaktadır.
- Tematik analiz esnek olmasına rağmen, bu esneklik, araştırma verilerinden türetilen temalar geliştirilirken tutarsızlığa yol açabilmektedir.

6. SONUÇ

Nitel araştırma geleneği yaygınlaşmaya devam ederken, araştırmacıların güvenilir nitel araştırmalar yürütmelerine yardımcı olacak rehberlere ve araçlara daha fazla ihtiyaç vardır. Bu sebeple kullanılacak analiz yöntemlerinin bilinmesi de önemlidir. Tematik analiz bir araştırma yöntemi olarak kullanılmaktadır. Bu yöntem nitel araştırmaya yeni başlayanlar için önerilebilecek bir analiz yöntemidir. Güvenilir bir tematik analiz yapma süreci Braun ve Clarke (2006) tarafından belli başlı aşamalarla betimlenmiştir. Bunlar; verileri toplama, başlangıç kodları oluşturulma, temaları arama, temaları gözden geçirme, temaları tanımlama ve isimlendirme, raporlaştırma şeklinde olmak üzere altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalarda yapılması gerekenler analiz için oldukça önemlidir.

Tematik analiz sadece küçük özler toplamı değildir. Analitik yorumu olan ve içeriklerini basitçe veya öncelikli olarak dile getiren özler de değildir. Tematik analizde yer alan özetler, araştırmacının veri hakkında yaptığı analitik noktaların bir örneğini teşkil etmekte ve kendi özel içeriklerinin ötesine geçen, verileri anlamlandırmak ve okuyucuya ne yaptıklarını anlatmak için/desteklemek için kullanılmalıdır.

Tematik analiz karmaşık bir yöntem değildir. Avantajları olduğu kadar dezavantajları da vardır. Dezavantajların birçoğu yöntemin kendisinden çok, zayıf yürütülen analizlere veya uygun olmayan araştırma sorusuna bağlıdır. Yöntemin esnekliği, verileri hakkında söylenebilecek olası şeylerin kapsamının geniş olduğu anlamına gelir. Bu bir avantaj olsa da, daha çok aşamalı bir analiz için özel kurallar geliştirmeyi zorlaştırır ve dezavantaja dönüşür.

Özetlemek gerekirse, tematik analiz, tekrarlanan anlam kalıplarını bulmak için bir veri kümesinde (röportaj, odak grup görüşmesi, metin olabilir) arama yapılmasını içerir. Tematik analizin kesin şekli ve ürünü, duruma göre gibi değişebilmektedir. Belirli yönleri, gizil temaları ve yapısalıcıları dikkate alan yaklaşımlar bir tarafta kümelenme eğilimi gösterirken, tüm veri seti boyunca anlamlarını düşünenler, başka bir tarafta kümelenebilmektedir.

KAYNAKLAR

- Alholjailan, M. I. (2012). Thematic Analysis: A critical review of its process and evaluation. *West East Journal of Social Sciences*, 1(1), 39-47.
- Aronson, J. (1994). A pragmatic view of thematic analysis. *The Qualitative Report*, 2(1), 1-3.
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative Research*, 1(3), 385-405.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
- Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: thematic analysis and code development*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Clarke, V., & Braun, V. (2013) Teaching thematic analysis: Over-coming challenges and developing strategies for effective learning. *The Psychologist*, 26(2),120-123.
- Cote, L., & Turgeon, J. (2005). Appraising qualitative research articles in medicine and medical education. *Medical Teacher*, 27, 71-75
- Creswell, J. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (4th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cutcliffe, J. R., & McKenna, H. P. (1999). Establishing the credibility of qualitative research findings: The plot thickens. *Journal of Advanced Nursing*, 30, 374-380.
- DeSantis, L., & Ugarriza, D. (2000). The concept of theme as used in qualitative nursing research. *Western Journal of Nursing Research*, 22, 351-372.
- Dey, I. (1993). *Qualitative data analysis: A user friendly guide for social scientists*. London, England: Routledge.
- Fereday, J., & Muir-Cochrane, E. (2006). Demonstrating rigor using thematic analysis: A hybrid approach of inductive and deductive coding and theme development. *International Journal of Qualitative Research*, 5, 80-92.
- Frith, H., & Gleeson, K. (2004). Clothing and embodiment: men managing body image and appearance. *Psychology of Men & Masculinity*, 5(1), 40-48.
- Guest, G., MacQueen, K. M., & Namey, E. E. (2011). *Applied thematic analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Holloway, I., & Todres, L. (2003). The status of method: flexibility, consistency and coherence. *Qualitative Research*, 3(3), 345-357.
- Joffe, H. (2011) Thematic analysis. In D. Harper & A. R. Thompson (Eds), *Qualitative methods in mental health and psychotherapy: A guide for students and practitioners* (pp. 209-224).
- King, N. (2004). *Using templates in the thematic analysis of text*. In C. Cassell & G. Symon (Eds.), *Essential guide to qualitative methods in organizational research* (pp. 257–270). UK: Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- Namey, E., Guest, G., Thairu, L., & Johnson, L. 2008. Data Reduction Techniques for Large Qualitative Data Sets. In: *Handbook for team-based qualitative research*. Rowman Altamira.
- Polit, D., & Beck, C. (2008). *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice*. Philadelphia, PA: Lippincott William and Wilkins
- Pope, C., Ziebland, S., & Mays, N. (2000). Analysing qualitative data. *British Medical Journal*, 320, 114–116.
- Ryan, F., Coughlan, M., & Cronin, P. (2007). Step-by-step guide to critiquing research. Part 2: *Qualitative research*. *British Journal of Nursing*, 16, 738–744. doi: 10.12968/bjon.2007.16.12.23726.
- Sandelowski, M. (1995). Qualitative analysis: What it is and how to begin. *Research in Nursing and Health*, 18, 371-375.
- Sandelowski, M. (2004). Using qualitative research. *Qualitative Health Research*, 14, 1366–1386.
- Savage, J. (2000). One voice, different tunes: Issues raised by dual analysis of a segment of qualitative data. *Journal of Advanced Nursing*, 31, 1493-1500.

- Starks, H., & Trinidad, S. B. (2007). Choose your method: A comparison of phenomenology, discourse analysis, and grounded theory. *Qualitative Health Research*, 17, 1372–1380.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Thorne, S. (2000). Data analysis in qualitative research. *Evidence Based Nursing*, 3, 68–70.
- Tobin, G. A., & Begley, C. M. (2004). Methodological rigour within a qualitative framework. *Journal of Advanced Nursing*, 48, 388–396.
- Tuckett, A. G. (2005). Applying thematic analysis theory to practice: A researcher's experience. *Contemporary Nurse*, 19(1-2), 75-87.